

3. Gyakorlat

2024. 02. 21.

Interpolació:

- La grange - interpolació

$$L(x_j) = \delta_j$$

$$j=0,1,2,\dots,N$$

$$\begin{matrix} x_0, x_1, \dots, x_N \\ f_0, f_1, \dots, f_N \\ \hline (N+1) \end{matrix}$$

- Hermite - interpolació

$$H(x_j) = f_j$$

$$H^{(k)}(x_j) = f_j^{(k)}$$

$$x_0, x_1, \dots, x_N$$

$$f_0, f_1, \dots, f_N$$

$$\begin{matrix} (n) & (k) \\ f_0, f_1, \dots, f_N \end{matrix}$$

k'èrpoints Hermite

1.) Határozzuk meg az alábbi adatokra illeszkedő Lagrange-interpolációs polinomot.

a) $x_0 = -2$ $x_1 = 1$ $x_2 = 2$ $x_3 = 4$
 $f_0 = -20$ $f_1 = -2$ $f_2 = 12$ $f_3 = 7$

Határozzuk meg az interpolációs polinom helyettesítési értékét az $x=0$ helyen.

Mó: (osztott differenciák módszere)

fokszám? $\max(4-1) = 3$ $n = 4$

$L_3(x) = a_0 + a_1 \cdot (x-x_0) + a_2 \cdot (x-x_0)(x-x_1) + a_3 \cdot (x-x_0)(x-x_1)(x-x_2)$

↓

x_j	$f_j = a_0$				
-2	-20	$\frac{-2 - (-20)}{1 - (-2)} = 6$	$\frac{14 - 6}{2 - (-2)} = 2$	$\frac{-\frac{5}{2} - 14}{4 - 1} = -\frac{11}{2}$	$\frac{-\frac{11}{2} - 2}{4 - (-2)} = \frac{-5}{4}$
1	-2	14	$-\frac{5}{2} - 14$		
2	12	$\frac{4 - 12}{4 - 2} = -\frac{5}{2}$			
4	7				

~~a_0, a_1, a_2, a_3~~ a_0, a_1, a_2, a_3

$$L_3(x) = -20 + 6 \cdot (x - (-2)) + 2 \cdot (x+2) \cdot (x-1) - \frac{5}{4} (x+2)(x-1)(x-2)$$

$$L_3(0) = -20 + 6 \cdot (0+2) + 2 \cdot (0+2)(0-1) - \frac{5}{4} (0+2)(0-1)(0-2) = \underline{\underline{-17}}$$

b) $x_0 = -1$ $x_1 = 0$ $x_2 = 2$ $x_3 = 5$ ↓ $x=3$
 $f_0 = -4$ $f_1 = 2$ $f_2 = 0$ $f_3 = 12$

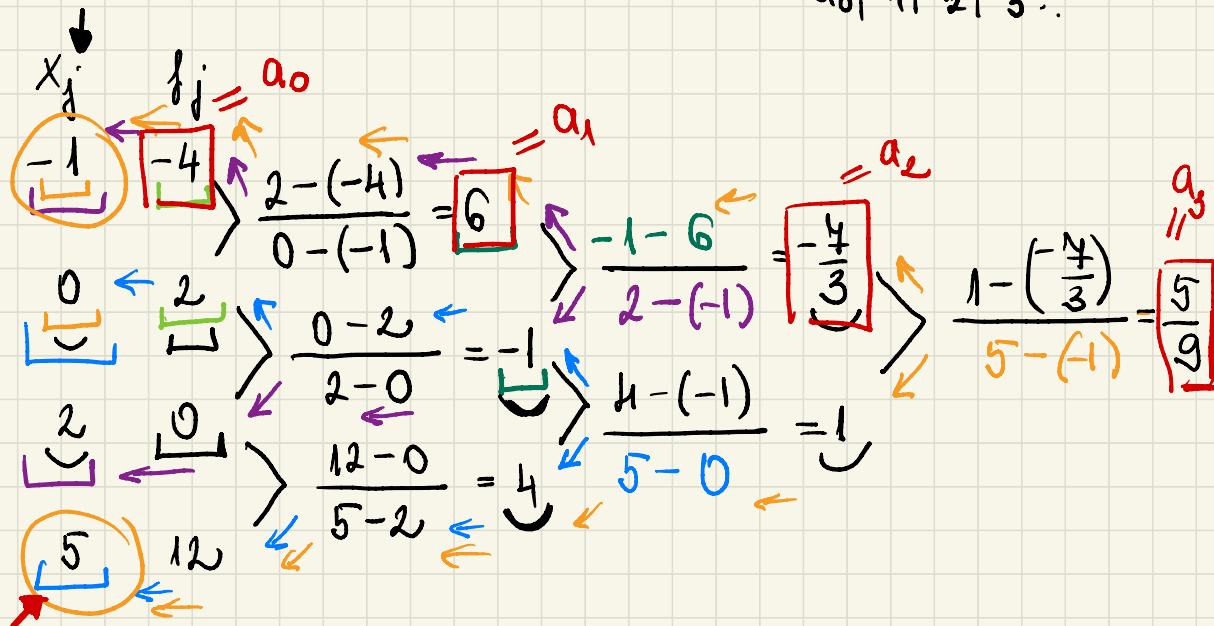
határozzuk meg az interpolációs polinom helyettesítési értékét az $x=3$ helyen.

Mo: 4 db alappont \Rightarrow max. $(4-1) = 3$ -adfokú pol.

Osztott differenciák módszere:

$$L_3(x) = a_0 + a_1 \cdot (x-x_0) + a_2 \cdot (x-x_0)(x-x_1) + a_3 \cdot (x-x_0)(x-x_1)(x-x_2)$$

a_0, a_1, a_2, a_3 ?? ~~a_3~~

$$L_3(x) = -4 + 6(x - (-1)) - \frac{7}{3}(x+1)(x-0) + \frac{5}{9}(x+1)x \cdot (x-2)$$

$x=3$ $L_3(3) = -4 + 6(3+1) - \frac{7}{3}(3+1) \cdot 3 + \frac{5}{9}(3+1)3(3-1) = -\frac{4}{3}$

$$c) \quad x_0 = -4 \quad x_1 = -2 \quad x_2 = 0 \quad x_3 = 1$$

$$d_0 = 0 \quad d_1 = 3 \quad d_2 = 5 \quad d_3 = 8$$

Mo:

x_j : -4, -2, 0, 1
 d_j : 0, 3, 5, 8

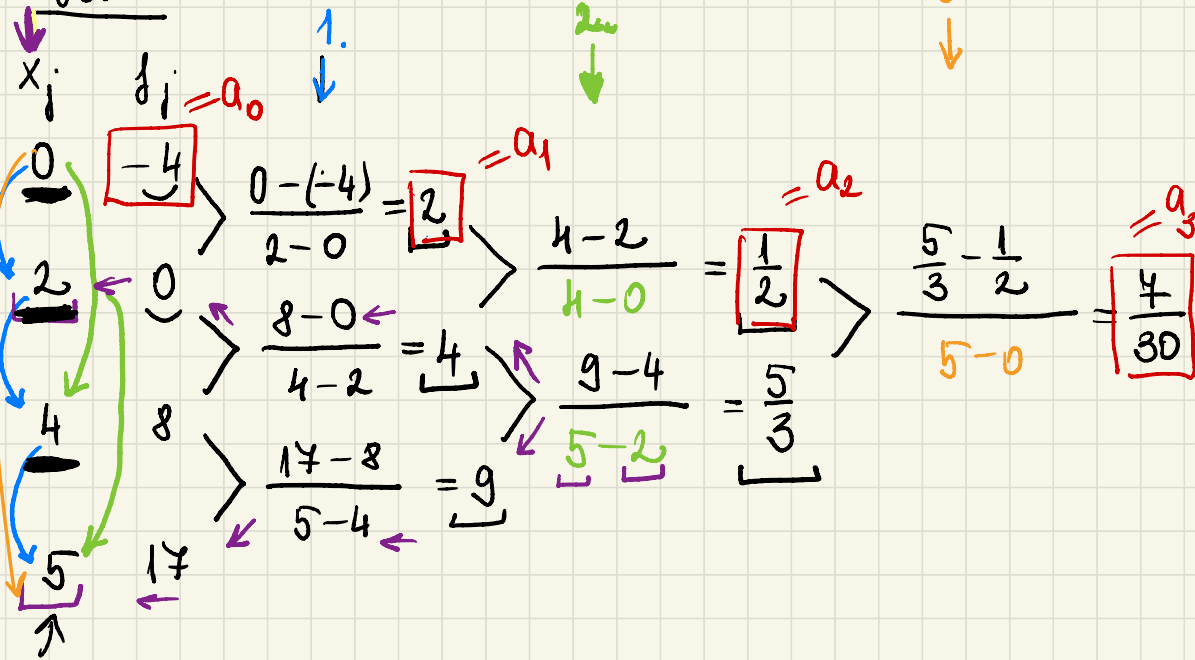
$a_0 = \frac{3-0}{-2-(-4)} = \frac{3}{2}$
 $a_1 = \frac{1-\frac{3}{2}}{0-(-4)} = -\frac{1}{8}$
 $a_2 = \frac{\frac{2}{3} - (-\frac{1}{8})}{1-(-4)} = \frac{19}{120}$
 $a_3 = 3$

$$L_3(x) = 0 + \frac{3}{2}(x-(-4)) - \frac{1}{8}(x+4)(x-(-2)) +$$

$$+ \frac{19}{120}(x+4)(x+2)(x-0)$$

d) $x_0 = 0$ $x_1 = 2$ $x_2 = 4$ $x_3 = 5$
 $d_0 = -4$ $d_1 = 0$ $d_2 = 8$ $d_3 = 17$

Mo:

$$L_3(x) = -4 + 2 \cdot (x-0) + \frac{1}{2} (x-0)(x-2) + \frac{4}{30} (x-0)(x-2)(x-4)$$

2.) a) Adott az $f(x) = \frac{x^2}{2x-1}$ függvény. Adottak az $x_0=0, x_1=1, x_2=2, x_3=3$ interpolációs alappontok és a hozzájuk rendelt $f_j = f(x_j)$ ($j=0,1,2,3$) értékek. Határozzuk meg az adathozra illeszkedő Lagrange-interpolációs polinomot és közelítsük $f(1,5)$ értéket az interpolációs polinom helyettesítési értékével. Mekkora a közelítés hibája?

Mo:

$$\begin{aligned}
 j=0: f_0 &= f(x_0) = f(0) = \frac{0^2}{2 \cdot 0 - 1} = 0 \\
 j=1: f_1 &= f(x_1) = f(1) = \frac{1^2}{2 \cdot 1 - 1} = 1 \\
 f_2 &= f(x_2) = f(2) = \frac{2^2}{2 \cdot 2 - 1} = \frac{4}{3} \\
 f_3 &= f(x_3) = f(3) = \frac{3^2}{2 \cdot 3 - 1} = \frac{9}{5}
 \end{aligned}$$

x_j	$f_j = a_0$				
0	0	$\left\{ \frac{1-0}{1-0} = 1 \right.$	$= a_1$		
1	1	$\left\{ \frac{\frac{1}{3}-1}{2-0} = -\frac{1}{3} \right.$	$= a_2$		
2	$\frac{4}{3}$	$\left\{ \frac{\frac{4}{3}-1}{3-0} = \frac{1}{3} \right.$		$\left\{ \frac{\frac{1}{15}-(-\frac{1}{3})}{3-0} = \frac{2}{15} \right.$	$= a_3$
3	$\frac{9}{5}$	$\left\{ \frac{\frac{9}{5}-\frac{4}{3}}{3-2} = \frac{7}{15} \right.$	$\left\{ \frac{\frac{7}{15}-\frac{1}{3}}{3-1} = \frac{1}{15} \right.$		

$$L_3(x) = 0 + 1 \cdot (x-0) - \frac{1}{3} x \cdot (x-1) + \frac{2}{15} x \cdot (x-1)(x-2)$$

$$x = 1,5$$

$$L_3(1,5) = 1,5 - \frac{1}{3} \cdot 1,5 \cdot (1,5-1) + \frac{2}{15} \cdot 1,5 \cdot (1,5-1)(1,5-2) =$$

$$= \underline{\underline{1,5}}$$

$$\text{pontos: } f(1,5) = \frac{1,5^2}{2 \cdot 1,5 - 1} = \underline{\underline{1,125}}$$

$$\text{hiba: } |1,125 - 1,5| = 0,375$$

($x=0,5$
szal hely!)

2) b) Adott az $f(x) = \cos\left(\frac{\pi}{4}x\right)$ függvény. Adottak az
 $x_0 = 0, x_1 = 1, x_2 = 2, x_3 = 3, x_4 = 4$ interpolációs
 alappontok és a hozzájuk rendelt $f_j = f(x_j)$
 ($j = 0, 1, 2, 3, 4$) értékek. Határozzuk meg az
 adatra illeszkedő Lagrange-interpolációs
 polinomot és közelítsük $f(1,2)$ értéket
 az interpolációs polinom helyettesítési
 értékével. Mekkora a közelítés hibája?

Mo:

$$\begin{aligned}
 j=0: & f_0 = f(x_0) = f(0) = \cos\left(\frac{\pi}{4} \cdot 0\right) = 1 \\
 j=1: & f_1 = f(x_1) = f(1) = \cos\left(\frac{\pi}{4} \cdot 1\right) = \frac{\sqrt{2}}{2} \\
 & f_2 = \dots = f(2) = \cos\left(\frac{\pi}{4} \cdot 2\right) = 0 \\
 & f_3 = \dots = f(3) = \cos\left(\frac{\pi}{4} \cdot 3\right) = -\frac{\sqrt{2}}{2} \\
 & f_4 = \dots = f(4) = \cos\left(\frac{\pi}{4} \cdot 4\right) = -1
 \end{aligned}$$

x_j
 0
 1
 2
 3
 4

$f_j = a_0$
 $\boxed{1}$
 $\frac{\sqrt{2}}{2} - 1$
 $\frac{\sqrt{2}}{2}$
 0
 0
 $-\frac{\sqrt{2}}{2}$
 -1

$= a_1$
 $\frac{\frac{\sqrt{2}}{2} - 1}{1 - 0} = \frac{\sqrt{2}}{2} - 1$
 $\frac{0 - \frac{\sqrt{2}}{2}}{2 - 0} = -\frac{\sqrt{2}}{2}$
 $\frac{-\frac{\sqrt{2}}{2} - 0}{3 - 2} = -\frac{\sqrt{2}}{2}$
 $\frac{-1 - (-\frac{\sqrt{2}}{2})}{4 - 3} = -1 + \frac{\sqrt{2}}{2}$

$= a_2$
 $\frac{-\frac{\sqrt{2}}{2} - (\frac{\sqrt{2}}{2} - 1)}{2 - 0} = \frac{1 - \sqrt{2}}{2}$
 $\frac{-\frac{\sqrt{2}}{2} - (-\frac{\sqrt{2}}{2})}{3 - 1} = 0$
 $\frac{(-1 + \frac{\sqrt{2}}{2}) - (-\frac{\sqrt{2}}{2})}{4 - 2} = \frac{-1 + \sqrt{2}}{2}$

$= a_3$
 $\frac{0 - \frac{1 - \sqrt{2}}{2}}{3 - 0} = \frac{\sqrt{2} - 1}{6}$
 $\frac{\frac{\sqrt{2} - 1}{6} - \frac{\sqrt{2} - 1}{6}}{4 - 0} = 0$
 $= a_4$
 $\frac{-1 + \frac{\sqrt{2}}{2} - 0}{4 - 1} = \frac{\sqrt{2} - 1}{6}$

$L_4(x) = 1 + (\frac{\sqrt{2}}{2} - 1) \cdot (x - 0) + \frac{1 - \sqrt{2}}{2} (x - 0)(x - 1) +$
 $+ \frac{\sqrt{2} - 1}{6} \cdot (x - 0)(x - 1)(x - 2) + 0 \cdot (x - 0)(x - 1)(x - 2)(x - 3)$

$$x = 1,2 \quad L_4(1,2) = \underline{\underline{0,5856}}$$

$$\text{pontos: } f(1,2) = \cos\left(\frac{\pi}{4} \cdot 1,2\right) = \underline{\underline{0,5878}}$$

$$\text{hiba: } |0,5878 - 0,5856| = 0,0022$$

③ Határozzuk meg az alábbi adatokra illeszkedő Hermite-Interpolációs polinomot.

a)

$x_0 = 0,5$	$x_1 = 1$
$f_0 = -1$	$f_1 = 1$
$f'_0 = 2$	$f'_1 = 2$

$h = x_1 - x_0 = 1 - 0,5 = 0,5$

Mo: fokszám? max: $(2+2)-1 = 3$

$\Rightarrow H_3(x) = A + B \cdot \frac{(x-x_0)}{h} + C \cdot \frac{(x-x_0)^2}{h^2} + D \cdot \frac{(x-x_0)^3}{h^3}$

A, B, C, D ???

A	$= f_0$
$A + B + C + D$	$= f_1$
B	$= f'_0 \cdot h$
$B + 2C + 3D$	$= f'_1 \cdot h$

$A = -1$

$A + B + C + D = 1$

$B = 2 \cdot 0,5$

$B + 2C + 3D = 2 \cdot 0,5$

$A = -1$

$B = 1$

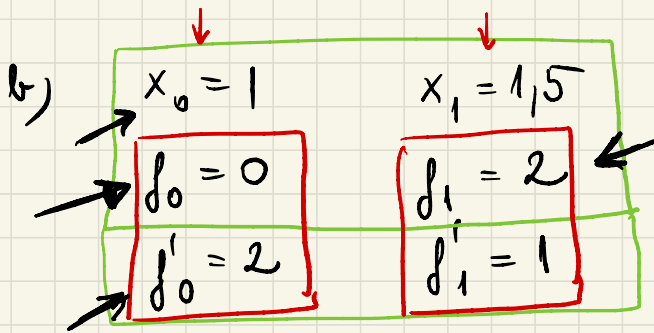
$(1) C + D = 1 - (-1) - (1) = 1$
 $(2) 2C + 3D = 1 - (1) = 0$

$(2) - 2 \cdot (1)$

$D = -2$

$C = 3$

$$H_3(x) = -1 + 1 \cdot \frac{(x-0,5)}{0,5} + 3 \cdot \frac{(x-0,5)^2}{0,5^2} - 2 \cdot \frac{(x-0,5)^3}{0,5^3}$$

$$h = x_1 - x_0 = 1,5 - 1 = \underline{\underline{0,5}}$$

Mo: jobszein? $\max. (2+2) - 1 = 3$

$$H_3(x) = A + B \cdot \frac{(x-x_0)}{h} + C \cdot \frac{(x-x_0)^2}{h^2} + D \cdot \frac{(x-x_0)^3}{h^3}$$

A, B, C, D ???

$$A = f_0$$

$$A + B + C + D = f_1$$

$$B = f'_0 \cdot h$$

$$B + 2C + 3D = f'_1 \cdot h$$

$$A = 0$$

$$A + B + C + D = 2$$

$$B = 2 \cdot 0,5$$

$$B + 2C + 3D = 1 \cdot 0,5$$

$$\boxed{A=0} \quad \boxed{B=1}$$

$$\textcircled{1} \quad \underline{C} + \underline{D} = 2 - 0 - 1 = \underline{\underline{1}}$$

$$\textcircled{2} \quad \underline{2C} + \underline{3D} = \underline{\underline{-0,5}}$$

$$\textcircled{2} - 2 \cdot \textcircled{1} \quad \boxed{D = -2,5}$$

$$\boxed{C = 3,5}$$

$$H_3(x) = 0 + 1 \cdot \frac{x-1}{0,5} + 3,5 \frac{(x-1)^2}{0,5^2} - 2,5 \frac{(x-1)^3}{0,5^3}$$

4. a) Adott az $f(x) = e^{x^2+1}$ függvény. Adottak az $x_0 = 0$, $x_1 = 0,4$ interpolációs alappontok és a hozzájuk rendelt $f_j = f(x_j)$ és $f'_j = f'(x_j)$ ($j=0,1$) értékek. Határozzuk meg az adatokra illeszkedő Hermite-interpolációs polinomot. Közelítsük $f(0,1)$ értékét az interpolációs polinom helyettesítési értékével. Mekkora a közelítés hibája?

Mó:

$x_0 = 0$	$x_1 = 0,4$	$h = 0,4 - 0 = 0,4$
$f_0 = 2,7183$	$f_1 = 3,1899$	
$f'_0 = 0$	$f'_1 = 2,5519$	$f(x) = e^{x^2+1} \cdot 2x$

$$f_0 = f(x_0) = f(0) = e^{0^2+1} = 2,7183$$

$$f_1 = \dots = f(0,4) = e^{0,4^2+1} = 3,1899$$

$$f'_0 = f'(x_0) = f'(0) = e^{0^2+1} \cdot 2 \cdot 0 = 0$$

$$f'_1 = f'(x_1) = f'(0,4) = e^{0,4^2+1} \cdot 2 \cdot 0,4 = 2,5519$$

$$A = 2,7183$$

$$A + B + C + D = 3,1899$$

$$B = 0 \cdot 0,4 = 0$$

$$B + 2C + 3D = 2,5519 \cdot 0,4$$

$$A = 2,7183$$

$$\Rightarrow C = 0,3942$$

$$B = 0$$

$$D = 0,0445$$

$$H_3(x) = 2,7183 + 0 \cdot \frac{(x-0)}{0,4} + 0,3942 \frac{(x-0)^2}{0,4^2} + 0,0445 \frac{(x-0)^3}{0,4^3}$$

$$x = 0,1$$

$$H_3(0,1) = 2,7183 + 0,3942 \frac{0,1^2}{0,4^2} + 0,0445 \cdot \frac{0,1^3}{0,4^3} =$$

$$= \underline{\underline{2,7441}}$$

$$\text{pontos: } f(0,1) = e^{0,1+1} = \underline{\underline{2,7456}}$$

$$\text{erro: } |2,7456 - 2,7441| = \underline{\underline{0,0015}}$$

4. b) Adott az $f(x) = \frac{1}{2x+1}$ függvény. Adottak az $x_0 = 0$ | $x_1 = 0,25$ interpolációs alappontok és a hozzájuk rendelt $f_j = f(x_j)$ és $f'_j = f'(x_j)$ ($j=0,1$) értékek. Határozzuk meg az adatokra illeszkedő Hermite-interpolációs polinomot. Közelítsük $f(0,1)$ értéket az interpolációs polinom helyettesítési értékével. Mekkora a közelítés hibája?

Mo:

$x_0 = 0$	$x_1 = 0,25$
$f_0 = 1$	$f_1 = \frac{2}{3}$
$f'_0 = -2$	$f'_1 = -\frac{8}{9}$

$$h = 0,25 - 0 = 0,25$$

$$f_0 = f(x_0) = f(0) = \frac{1}{2 \cdot 0 + 1} = 1$$

$$f'(x) = \frac{-1}{(2x+1)^2} \cdot 2$$

$$f_1 = f(x_1) = f(0,25) = \frac{1}{2 \cdot 0,25 + 1} = \frac{2}{3}$$

$$f'_0 = f'(x_0) = f'(0) = \frac{-1}{(2 \cdot 0 + 1)^2} \cdot 2 = -2$$

$$f'_1 = f'(x_1) = f'(0,25) = \dots = -\frac{8}{9}$$

$$\left. \begin{aligned}
 A &= 1 \\
 A + B + C + D &= \frac{2}{3} \\
 B &= \frac{-2 \cdot 0,25}{9} \\
 B + 2C + 3D &= \frac{-8}{9} \cdot 0,25
 \end{aligned} \right\} \begin{aligned}
 & \text{12. gep.} \\
 & \Rightarrow \\
 A &= 1 \\
 B &= -0,15 \\
 C &= 0,2222 \\
 D &= -0,0556
 \end{aligned}$$

$$H_3(x) = 1 - 0,15 \cdot \frac{x-0}{0,25} + 0,2222 \cdot \frac{(x-0)^2}{0,25^2} - 0,0556 \cdot \frac{(x-0)^3}{0,25^3}$$

$$\begin{aligned}
 x=0,1 \quad H_3(0,1) &= 1 - 0,15 \frac{0,1}{0,25} + 0,2222 \frac{0,1^2}{0,25^2} - 0,0556 \frac{0,1^3}{0,25^3} \\
 &= \underline{\underline{0,8333}} \quad (f(0,1) \approx H_3(0,1) = 0,8333)
 \end{aligned}$$

$$\text{pontos: } f(0,1) = \frac{1}{2 \cdot 0,1 + 1} = \underline{\underline{0,832}}$$

$$\text{fliba: } |0,832 - 0,8333| = 0,0013$$

5. Adott az $f(x) = \ln(x^2+1)$ függvény. Adottak az $x_0=0, x_1=1, x_2=2$ interpolációs alappontok és a hozzájuk rendelt $f_j = f(x_j)$ ($j=0,1,2$) értékek. Kezdenek $f'_0 = f'(x_0), f'_2 = f'(x_2)$. Határozzuk meg az adatokra illeszkedő karmadfokú spline függvényt.

Mo:

	$x_0 = 0$	$x_1 = 1$	$x_2 = 2$
\Rightarrow	$f_0 = 0$	$f_1 = \ln 2$	$f_2 = \ln 5$
\Rightarrow	$f'_0 = 0$	$f'_1 = ? = 1,0071$	$f'_2 = 0,8$

$$f_0 = f(x_0) = f(0) = \ln(0^2+1) = 0$$

$$f_1 = f(x_1) = f(1) = \dots = \ln 2$$

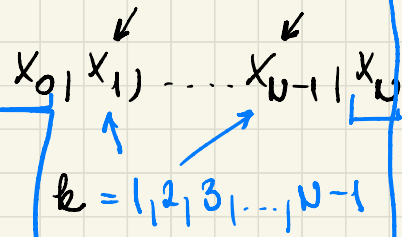
$$f_2 = f(x_2) = f(2) = \dots = \ln 5$$

$$f'_0 = f'(x_0) = f'(0) = \frac{2 \cdot 0}{0^2+1} = 0$$

$$f'_2 = f'(x_2) = f'(2) = \dots = \frac{4}{5} = 0,8$$

$$f'(x) = \frac{2x}{x^2+1}$$

hamadyni spline fo.

$$f'_{k-1} + 4 \cdot f'_k + f'_{k+1} = \frac{-3f_{k-1} + 3f_{k+1}}{h}$$

f'_1 ??

• $k=1$ $f'_0 + 4 \cdot f'_1 + f'_2 = \frac{-3f_0 + 3f_2}{1}$

$0 + 4 \cdot f'_1 + 0,8 = -3 \cdot 0 + 3 \cdot \ln 5$

$f'_1 = \frac{3 \cdot \ln 5 - 0,8}{4} = 1,0071$

2) 1. x_0, x_1 -re Hermite-interpoláció

A	$= f_0$	$= 0$	} $A=0$ $B=0$ $C=1,0723$ $D=-0,3792$
$A+B+C+D$	$= f_1$	$= \ln 2$	
B	$= f'_0 \cdot h$	$= 0 \cdot 1$	
$B+2C+3D$	$= f'_1 \cdot h$	$= 1,0071 \cdot 1$	

$$H_3(x) = 0 + 0 \cdot \frac{(x-0)}{1} + 1,0723 \frac{(x-0)^2}{1^2} - 0,3792 \frac{(x-0)^3}{1^3}$$

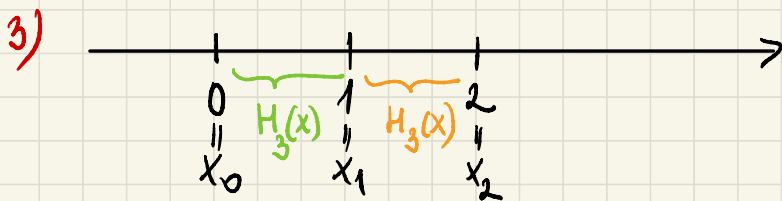
(1) $H_3(x) = 1,0723 \cdot x^2 - 0,3792 \cdot x^3$

11. x_1, x_2 - re Hermite - interpolació

$$\left. \begin{aligned} A &= f_1 = \ln 2 \\ A + B + C + D &= f_2 = \ln 5 \\ B &= f_1' \cdot h = 1,0071 \cdot 1 \\ B + 2C + 3D &= f_2' \cdot h = 0,8 \cdot 1 \end{aligned} \right\} \begin{aligned} A &= 0,6931 \\ B &= 1,0071 \\ C &= -0,0653 \\ D &= -0,0255 \end{aligned}$$

$$H_3(x) = 0,6931 + 1,0071 \cdot \frac{(x-1)}{1} - 0,0653 \frac{(x-1)^2}{1^2} - 0,0255 \frac{(x-1)^3}{1^3}$$

$$H_3^{(2)}(x) = 0,6931 + 1,0071 \cdot (x-1) - 0,0653 (x-1)^2 - 0,0255 (x-1)^3$$

$$S_3(x) = \begin{cases} H_3^{(1)}(x) \\ H_3^{(2)}(x) \end{cases}$$

$$\text{na } 0 \leq x \leq 1$$

$$\text{na } 1 < x \leq 2$$